

Grupul tematic al Conferinței Bisericilor Europene pentru drepturile omului

Reflecții privind libertatea religioasă sau de credință în timpul luptei împotriva pandemiei COVID-19

2020 marchează un punct unic în istoria creștinismului în Europa și, într-adevăr, în întreaga lume. În acest an, creștinii din multe țări sunt împiedicați să se adune împreună pentru a comemora și sărbători în slujbele de Paște răstignirea, moartea și învierea lui Iisus Hristos. Motivul constă în măsurile legale pentru încetinirea răspândirii virusului foarte contagios Sars-CoV-19 și în special pentru grupurile vulnerabile pentru care Covid-19 este letal. Interzicerea celebrării sărbătorilor de Paști în biserici este doar un exemplu de limitare a exercitării multor drepturi ale omului și a libertăților civile la nivel mondial, care fac parte dintr-un efort de a face ca, prin distanțarea fizică, să se prevină în mod eficient infectarea de la persoană la persoană.

Pentru că nu a existat nicio restricție comparabilă a libertății religioase sau a multor alte drepturi fundamentale în timpurile moderne și pentru că aceste drepturi sunt de obicei considerate coloana vertebrală juridică a democrației noastre și a statului de drept în Europa, Grupul tematic pentru drepturile omului al Conferinței Bisericilor Europene a dezbătut îndeaproape problemele în discuție. S-a ajuns la următoarele reflecții:

1. Noul tip de *corona* virus reprezintă o provocare serioasă pentru omenire. Fără imunitate larg răspândită, fără vaccinare și fără remediu medical aprobat, acest focar pandemic are potențialul de a perturba sistemele naționale de sănătate la nivel mondial și de a provoca mai multe decese decât cele indicate de virusul însuși. Prin urmare, este extrem de important să se încetinească răspândirea acestuia pentru a permite sistemelor naționale de sănătate să țină pasul cu rata infecției și pentru a trata numărul de persoane care se îmbolnăvesc simultan.
2. Cel mai bun mod de a controla epidemia este de a limita sever contactul fizic între oameni. Aceasta înseamnă că toate activitățile care nu sunt absolut esențiale trebuie să fie reduse la minimum. Închiderea întreprinderilor, închiderea magazinelor, anularea evenimentelor comerciale, culturale și sportive, chiar interzicerea adunărilor și a sărbătorilor private este posibilă numai prin limitarea gravă a mai multor drepturi fundamentale consacrate de dreptul național, internațional și european.
3. Aceste restricții includ dreptul la libertatea religioasă sau de credință (en. FORB), care cuprinde libertatea oricărei persoane „fie singur, fie în comunitate cu alții și în public sau privat, de a-și manifesta religia sau credința, în cult, învățătură, practică și datină”.
4. În timp ce unele drepturi fundamentale - cum ar fi libertatea de conștiință sau de exprimare - nu depind în mod obligatoriu de contactul social, altele depind. Libertatea religioasă sau de credință, precum și libertatea de adunare sau de asociere - sunt drepturi strâns legate de comunitate și de adunări, fiind astfel afectate în special de măsurile actuale. (Convenția europeană pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului art. 9)

5. Convenția europeană a drepturilor omului, precum și alte instrumente pentru drepturile omului, menționează în mod specific sănătatea publică drept un motiv pentru restricționarea libertății religioase sau de credință. Unele state au declarat chiar situații de urgență națională, ceea ce permite, de asemenea, unele restricții ale drepturilor fundamentale în temeiul Convenției. Cu toate acestea, chiar și acele constituții naționale - de exemplu Legea fundamentală germană - care nu menționează motive concrete pentru a limita libertatea religioasă sau de credință, vor considera întotdeauna drepturile fundamentale ale altora și valorile cheie ale ordinii constituționale ca bariere inerente exercitării libertății religioase sau de credință și le va echilibra în consecință în cazurile de conflict.
6. Restricțiile actuale la drepturile fundamentale, inclusiv libertatea religioasă sau de credință, sunt, prin urmare, în general legale și acceptabile din perspectiva drepturilor omului. Protecția celor slabi și vulnerabili este, de asemenea, o valoare foarte ridicată din perspectivă religioasă și trebuie să fie echilibrată împotriva nevoii de comunitate și adunare.
7. În timp ce în perioade de persecuții, masacre și genocide și chiar pandemii anterioare, bisericile au fost locuri de refugiu și mângâiere pentru mulți credincioși, este important să recunoaștem că interzicerea adunărilor, inclusiv a slujbelor, nu este menită să fie discriminare și persecuție religioasă. În prezent, această măsură este menită să protejeze viața omului, atât a credincioșilor, cât și a celorlalți membri ai societății.
8. Cu toate acestea, toate restricțiile drepturilor fundamentale trebuie să aibă o bază legală, să fie necesare, adecvate, rezonabile și, în general, proporționale în raport cu scopul pe care îl servesc și cu dreptul pe care îl limitează. De asemenea, trebuie luat în considerare principiul egalității de tratament, inclusiv consecvența măsurilor. În practica juridică, aceste cerințe determină evaluări complexe și dezbateri complicate, ceea ce duce la decizii de la caz la caz.
9. Amenințarea actuală – iminentă și periculoasă cum este - nu eliberează în general executivul sau chiar ramura legislativă de aceste cerințe. Ordinea noastră de drept depinde de ele. Voci din comunitatea juridică și din mai multe comunități religioase ridică întrebări dacă toate măsurile sunt proporționale sau dacă există o consecvență plauzibilă în aplicarea „închiderii”, în special în ceea ce privește necesitatea de a trata în egală măsură toți actorii în funcție de comparabilitatea lor obiectivă.
10. În același timp, iminența și pericolul situației au impus guvernelor să ia decizii foarte serioase și de anvergură, într-un timp foarte scurt și, în multe cazuri, fără a avea o precedentă pe care să se bazeze. Se poate susține că instituțiile medicale au avertizat de ceva timp despre pericolul unei pandemii și chiar au sugerat planuri de urgență. Cu toate acestea, chiar dacă astfel de avertismente ar fi fost respectate și s-ar fi pregătit în prealabil planuri mai bune de pandemie, o astfel de situație ar fi fost nouă și amenințătoare pentru toți cei aflați în funcții de responsabilitate politică. Societatea – purtătoarea drepturilor fundamentale – trebuie să fie conștientă că restricțiile actuale servesc în

primul rând imperativul moral pentru a proteja viața omului și nu sunt, cu câteva excepții lamentabile, folosite pentru alte mijloace politice.

11. Prin urmare, deși în statele democratice bazate pe reguli este întotdeauna necesar să se observe, să se pună sub semnul întrebării și să se controleze acțiunile guvernului, mai ales atunci când acestea restricționează drepturile fundamentale, acesta nu este momentul pentru „neascultarea civilă” neînțeleasă. Această restricție include comunitățile religioase care sunt precaute în celebrarea sărbătorilor importante - Paște, Pesach și Ramadan – fără viața socială obișnuită și ritualurile fizice asociate cu acestea.
12. Dacă cetățenii au îndoieli cu privire la legalitatea oricărei măsuri, modalitatea legitimă și adecvată este de a solicita instanțelor judecătorești să evalueze și, dacă este necesar, să corecteze măsurile în cauză. A face acest lucru nu este un semn al lipsei de solidaritate, ci a exercitării unui alt drept fundamental - cel al protecției juridice.
13. Considerând complexitatea problemelor din instanțele judecătorești este posibil ca acestea să nu se poată pronunța în cazul plângerilor în procedura urgentă și să ofere hotărâri preliminare. Este necesar să înțelegem că problemele cu care se confruntă instanțele de judecată includ dificultatea de a judeca ceea ce este necesar pentru a proteja viața umană, ținând cont de faptul că demnitatea umană este mai mult decât viața umană și că oamenii au nevoie de contact social. Trebuie să se înțeleagă că poate dura săptămâni, chiar luni, până când sistemul juridic va reuși să evalueze toate aceste măsuri.
14. Între timp, chiar dacă unele dintre măsuri ridică în mod clar întrebări dacă sunt adecvate și proporționale și garantează un tratament egal cu diferiții actori sociali, cetățenii de toate credințele și convingerile ar trebui să exercite răbdarea și bunăvoința. Aceștia ar trebui să urmeze în continuare reglementările oficiale menite să îi protejeze pe ceilalți de infecții și să ofere ajutorul lor în locuri în care restricțiile asupra vieții sociale provoacă greutăți speciale.

Translated by:
Emanuel P. Tăvală, PhD
Lecturer for Canon Law, Sociology and Philosophy of Law
Law Faculty of the University of Sibiu/Hermannstadt (RO)
Calea Dumbravii Nr. 34
Sibiu, Romania